

Львівський інститут
О Б Р А
ТОВАРИШТВА

47246/128 30554
ОЛЕКСАНДЕР МОХ

СМЕРТЬ У ГАЗЕТІ

Львів. Библиотека
А. УРСР

В и д а в н и ч и й І н с т и т у т

„Добра Книжка“

Львів І, вул. Реймонта 4. м. 1.

висилає всі самоосвітні українські книжки католицького позитивного змісту

комплетує й закладає бібліотеки для католицьких читалень і кружків

видає світську позитивну белетристику та релігійні книжки

служить радою католицьким авторам, що бажають б видати свої твори згл. мають до збуття свої книжки

кольпортує добрі книжки, летючки, образи й т. п.

При запиті треба залучити поштову марку на відповідь.

Всякі книгарсько-видавничі справи поладжуйте через „Добру Книжку”: так причинитеся до поширення доброї книжки між наших людей!

06
10

СМЕРТЬ У ГАЗЕТИ

Цікаве оповідання про страшне діло
одного коваля та наука з того для
розумних людей.

З правдивої події подав
ОЛЕКСАНДЕР МОХ

6063
(124)

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Львів

Р. Б. 1938.

Видавничий Інститут „Добра Книжка”, ч. 128.

Ш400.0
Ч441.692.672

ЦЬОГО Ж АВТОРА ВИЙШЛИ:

[Орест Петрійчук]: **Про це, що люблю я** — еротики — Прага-Львів 1924 [два видання, вичерпані].

[Араміс]: **На фронті української книжки** — Львів 1937. Статистика, висновки й здогади про те, чим тепер духово кормиться наша суспільність на захід від Збруча та що з того вийде.

**Покажчик змісту „Нової Зорі” річ-
ники I—IX.** — Львів 1937.

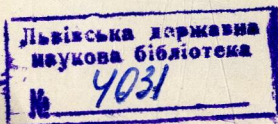
Самоосвітні видавництва — Львів 1938. Які в нас є, що вони варті та що з них вибрати. Поради для самоосвітників, бібліотекарів та читачів.

Смерть у газеті. — Львів 1938. — Цікаве оповідання про страшне діло одного коваля та наука з того для розумних людей.

Книжки і люди. — Львів 1938. — Рецензії й критичні нариси.

Добра Преса. Як її поширювати, яке її значіння. — Львів 1938.

Накладом автора. — Друковано 2.000 примірників у печатні „Графія”. — Львів, Тиха 5. Тел. 202-83.

СМЕРТЬ У ГАЗЕТИ

Два роки тому в Канаді сталася страшна подія. Даймо слово про ту подію українським канадійським газетам. Одна з тих газет, т. зв. „Бюлетин Братства Українців Католиків Канади” пише про ту справу ось так:

Мученича смерть.

„Сталася подія, небувала — навіть у канадійських умовинах. Довгі напасті на українську католицьку Церкву, на її установи й священство — увінчалися вкінці бажаним успіхом. Сектарі визивали Українців - католиків останніми словами, закидали їм усяке й шкалювали нечувано, так що чогось подібного просто не найдете в інших культурних народів. І ось усе те врешті видало плід. Послідовно й брутально (насильно, грубо) ведена пропаганда деяких людей, яких Ви всі знаєте (мова тут про українських сектарів), а які відсуджували нас, Українців - католиків, навіть від імени Українця й ниточки сухої не залишали літами, місяцями, тижнями і днями — всюди — при кожній нагоді — на нашій україн-

ській Церкві й нашому духовенстві — ця пропаганда, хоч дурна змістом, некультурна висловами, та зате напрасна й нерозбірна а з великим шумом і криком ведена — діпняла свогого.

Дня 21 березня 1935 року ранком у присінку монастиря Отців Чина Пресвятого Ізбавителя (їх називають у нас також Редемптористами) в Йорктоні, (місті провінції Саскачеван у Канаді) задзвонив коваль з (місцевости) Гудів у Саскачевані, прізвищем Степан Іляш. Коли дверник, Преподобний Брат Никифор з'явився й спитав, чого Іляш хоче, той відповів, що бажає бачити о. Івана Балу, Настоятеля того монастиря. Брат спитав тоді, в якій цілі (хоче бачитися з о. Настоятелем). Іляш відповів, що хоче дати на Службу Божу. Однак щось з поведінки Іляша зраджувало, чи може брат Никифор мав якесь прочуття, бо сказав на те, що сам доручить жертву на Сл. Божу. Але Іляш таки наставляв на те, що хоче особисто бачити о. І. Балу.

Невдовзі надійшов о. Іван Бала й попросив Іляша до розмовниці. Отець Настоятель Іван Бала знав Іляша ще здавна отже лагідно попросив його сідати та з чемности спитав, що доброго в Гудів чувати, як Іляшеві поводитьься та чого прибув до Йорктону. Іляш відповів, що приїхав купити ковало й рівночасно просить, щоб Отець відправив Службу Божу в його наміренні. Спитав ще Іляш,

яку жертву приймають на Сл. Божу. Отець відповів, що одного доляра.

— Так мало? — спитав коваль.

— Адже Ви знаєте, що більше ми не беремо — відповів о. Іван Бала й віддер листок паперу, щоб написати намірення Сл. Божої. Та в тій хвилині побачив у руці коваля, який сперся на стіл — барабанний револьвер.

Отець думав спершу, що Іляш хоче похвалитися, яку забавку купив для дітей у місті. Але коли глянув в очі коваля, стрінув у них таку безодню ненависти, що відразу зрозумів усе...

Отець Бала вибіг зараз із розмовниці, але вже на коритарі Іляш стрілив і поцілів Отця в рамя. Отець упав, а коваль намагався знайти відповідне місце для нового стрілу. Положення було таке, що вбивник прицілювався мабуть у голову. Бажаючи відбити удар, Отець Бала копнув ногами Іляша — і куля знову прошила рамя лежачого. На крик о. Бали надбіг тоді з нутра монастиря Впр. о. Альберт Дельфорж, Редемпторист. Отець Дельфорж зрозумів положення вмить і з голими руками кинувся відважно на вбивника. Пхнув напасника з цілої сили вділ, так що коваль вилетів східцями вниз крізь ошклені двері. Але в тойже момент Іляш знову стрілив і ця куля пройшла голову геройського Отця Альберта Дельфоржа.

Отець Бала останками сил зірвався тоді з землі, але знову поцілила його нова куля вбивника — в саму середину грудей, нижче серця. Стискаючи одіжжю рану на грудях, о. Бала зміг іще вибігти по сходах угору до мешкання старенького о. Делярія й крикнути: „Сповіді!” Кров цюрком позначила слід, а її калюжа остала ще в коритарі надолі. Біжучи на гору, о. Бала крикнув до зустрічного Брата-монаха: „Іляш мене пострілив, клич лікаря!”

Довершивши наміреного Каїнового діла, вбивник Іляш вибіг з монастиря й став навпростець утікати до міста. Однак подорозі стрінула його поліція. Тоді Іляш пустив дві кулі собі, нижче черева. Відвезено його до йорктонської лікарні. Ніхто не хотів йому дати крові, якої жадали лікарі для посилення життя Іляша, хоч Червоний Хрест визначив за те нагороду. Іляш там і сконав, а **казав себе поховати на православнім цвинтарі.**

Впр. о. Іван Бала помалу приходить до здоров'я.

Отець-Редемпторист Альберт Дельфорж помер на місці, як **Герой-Мученик.** Бо своє життя віддав він в обороні другого: В обороні Наставника й священника-брата! Віддав своє життя, бо так казав йому голос совісти, голос священного обов'язку. Пролив свою кров за католицьку віру, бож проти цієї віри, а в

імя православія стріляв Іляш до Отців. І кров Отця Дельфоржа, якою Він засвідчив те, в що вірить католицька Церква, ця Його кров повинна спонукати нас добре розважити **за що і ким** вона була пролита. Ця кров повинна виховати нам нових неустрашимих героїв, таких як о. Дельфорж, вірних до кінця Христові, вірних до смерти нашої українській католицькій Церкві, вірних і готових на всяку жертву для тої святої Церкви! Отець Альберт Дельфорж це зразок для всіх Українців-католиків і такими, як цей Герой-священик, повинні ми бути всі і кожний з нас!

Бл. п. о. Альберт Дельфорж родився в Бельгії дня 25. X. 1885 року, монаші обіти в Чині ОО. Редemptористів зложив 28. IX. 1905, а свячення прийняв 29. IX. 1911 року. Від 1919 до 1928 року працював у Канаді для Українців, бо замало тоді було там українських священиків. Отже, щоб тому бракові зарадити, багато чужинців пішло тоді працювати для Українців-католиків. Між тими чужинцями, що стали нам хіба більше рідні ніж самі наші люди, бє з любови до нас прийняли наш обряд і мову, належав також і Бельгієць, бл. п. о. Альберт Дельфорж. Спершу працював він 11 літ між канадійськими Українцями-католиками. В 1928 році о. Дельфорж виїхав у Галичину, де працював для нас до 1933 року. В 1933 році о. Дельфорж вернувся до

Йорктону в Канаді й тут тому благородному Бельгійцеві за те, що так полюбив наш нарід, що 16 літ життя віддав для праці в українській Церкві й для українського народу — ніхто інший, а саме Українець заплатив о. Дельфоржеві за все те добро — кулею в голову. І як о. Дельфорж, Бельгієць, працював і горів через тих 16 літ у службі Богові для українських людей, так і наклав **він, Бельгієць**, своєю головою в обороні Українця, о. Івана Бали! Чиж може бути для Українців кращий зразок патріота-героя, як цей — буцім-то нам чужий — Бельгієць, о. Дельфорж?! І чи може бути більша трагедія і більший сором для нас, Українців, коли наш чоловік заплатив такою чорною невдякою за те, що бл. п. о. Дельфорж віддав труд усього життя в обороні найдорожчих скарбів України?..

Отже слід таки добре розглянути справу того страшного вчинку й застановитися, чому саме Українець Іляш приніс такий сором нашій нації та що його до того страшного вчинку спонукало.

Жахливе вбивство бл. п. о. А. Дельфоржа й самогубство Іляша відбилося голосним гомоном по українських часописах у Канаді й поза нею. Відгукнулися на те вбивство словами остраху всі добрі люди, а дехто просто змертвів від жахливої несподіванки. Багатьом добрим людям, які самі добрі, то й добре про

інших гадають, спала наче полуда з очей і вони побачили - пізнали, що легковаження й виrozumілість для деяких ніби дрібних гріхів — се мабуть чи не гірше зло, як один великий гріх одного чоловіка. Пізнали наші добрі люди, що легковаження агітації сектантів у пресі й рівночасне занедбування католицьких газет і книжок дає страшні наслідки. А пізнали цю правду не так зі самого вчинку Іляша, а радше зі страшного завіщання, яке лишив убивник Іляш. Якже це було з тим завіщанням?

Першу вістку про вбивство Іляшем бл. п. о. А. Дельфоржа подали англійські часописи. Та в своїх вістках англійські часописи писали, що Іляш це божевільний і допустився свого вбивства в приступі божевілля. І так англійські, а за ними й інші газети подали, що вбивства довершив божевільний чоловік. Та годі було в те повірити людям, які краще знали причини й умовини вчинку Іляша. Бо чому по вчинку Іляша, і то вже по його самогубній смерті, багато наших українських священиків у Канаді підставляло непідписані листи з погрозами, що і їх стріне смерть, так як бл. п. о. А. Дельфоржа? А ще більше світла в цю темну справу кинуло те, що якісь невідомі люди видрукували страшне завіщання-лист убийника Іляша й поширювали те завіщання між нашими людьми в Канаді. Ті невідомі люди, які одобрювали страшне

діло вбивства, видрукували лист Іляша на 8 сторінках великого паперу, дослівно слово-в-слово так, як писав Іляш. Надали вони тому листові такий наголовок: **„Послідна воля і т е с т а м е н т (завіщання) Стефана Іляша, з Гудів, Саскачеван, Канада”**. А на закінчення цього листа видрукували: „У в а г а ! Сей лист — се точний відпис листа покійного Іляша без усяких змін і поправок”. Значить, що ті невідомі люди, які той лист відважилися видрукувати й самі не відважилися навіть подати, хто вони такі, ті самі люди так поважали вбивника, що навіть не хотіли поправляти помилок у складні й мові, які Іляш поробив у своєму листі-завіщанні. Отже комусь треба було повеличатися не лише страшним ділом Іляша, але головно причинами, чому він убив одного католицького священика, а другого смертельно пострілив. І ті невідомі люди, що похвалювали вбивство католицького священика, розкинули лист Іляша між Українців Канади, щоб їх заохотити наслідувати страшний учинок Іляша. Та якраз їх злочинні наміри мимо їх волі принесли й добрий вислід. Бо з оповіщеного листу Іляша видно як на долоні, що Іляш не був божевільний. Видно, що Іляш стріляв священиків як свідомий свого вчинку чоловік, при здоровім розумі і свободній волі. І рівночасно видно, хто вплинув так на Іляша, що він рішився на таке страшне діло. Та нехай

слова самого Іляша вияснять нам, чому він став убивником і самогубцем.

Лист Іляша починається такими словами: „**То мало статися** і виповнити відплату смерть за смерть грудня 5, 1930 врано десь так о годині 5 і 14 минут. **Уважно і розважно** читайте — культурний і цивілізований народ християнський. І так весь народ нехай знає, що монахи Редемптористи католицькі роблять війну тиху, секретну. Ось тут описую я правдивий доказ, смерть за мого сина Петруся”.

З того початку листа видно, що вбивство Іляша було наперед обдумане й намірене, як уроєна відплата за смерть сина Іляша, Петруся, що в 1930 р. помер на дифтерію. Доля хотіла, що якраз на візвання самого Іляша, як Іляш сам даліше в своїм листі пише, о. І. Бала прибув до недужого Петруся, щоб його висповідати. Та св. Причастя о. Бала не міг хорому дати, бо Петрусь блював; отже о. Бала уділив недужому лише св. Тайну Єлеопомазання. Іляш читав злі газети й через те сильно зненавидів католицьку Церкву й особливо монахів Редемптористів. Бо про Редемптористів злі газети писали, що вони ніби ведуть секретну війну проти українського народу, а ведуть ту війну тим способом, що при сповіди забороняють читати сектантські й соціялістично-радикальні книжки і газети. Коли Петрусь по єлеопомазанні по-

мер, то старому Іляшеві здавалося, що тим єлеопомазанням Редемпторист о. Бала спричинив смерть його сина. Що ніби єлеопомазання було одним зі „секретних способів” Редемпториста, про які Іляш читав у протикатолицьких газетах. Тайну Єлеопомазання мають також і православні, але того Іляш видно не знав, бо все лихо приписував він зненавидженим католикам-Редемптористам. І тому від смерті сина Петруся Іляш задумав убити о. Балу. Кілька разів хотів Іляш це виконати, та все щось йому перепиняло; аж у березні 1935 року вдалося йому доклати свій страшний намір.

З того початку листу Іляша видно теж, що писав його чоловік, вихований на читанню протикатолицьких газет і книжок. Бо Іляш навіть уживає таких слів, як „тиха, секретна війна”, котру ніби роблять монахи Редемптористи. А ці слова, наче живцем вирвані з сектантських писань, гей пальцем показують, відки то Іляш узяв спонуки до свого вбивства: з писань протикатолицьких газет і книжок. Бачимо се ясно з дальших слів Іляшевого листа.

Іляш розповідає в своїм листі-завіщанні, як то він ходив сповідатися й як йому наш священник заборонив читати злі протикатолицькі книжки й газети. Іляш пише таке: „Той монах чи василіян (-ин) Шашкевич писався, перше імено не знаю я, так каже, но то обіцяйтеся, що

більше не будете читати (протикатолицьких газет). Я кажу, що **читати буду я далі**, то є наша українська газета і добра газета для українців у Канаді, але всюди, де є український нарід — кажу, власне всюди треба її українцям читати. Той монах чи василіян (-ин) каже (мені тоді), коли ви є такий упертий, то я вам не дам розрешення і Причастія не дам. Я кажу, но добре є так, ви собі ідіть, звідки ви приїхали, а тут **собі прикличу священика православного**".

А далі знову пише той нещасний Іляш про іншу свою Великодню Сповідь тай нову незгоду зі сповідником, який знову йому заборонив читати злу газету. Іляш пише дослівно таке: „Я кажу (сповідникові), **нехай буде що хоче, то я таки читаю** ту газету — і став я, і пішов я...”

Чи не страшно?! Встав чоловік від Великодньої Сповіді невисповіданий, не хотів послухати голосу Церкви, яка виразно в шестій церковній заповіді заборонює читати злі книжки і газети. Іляш не послухав голосу сповідника, не піддався послушно наказові Церкви, бо волів читати злі газети, бо хотів поставити на своїм: „нехай буде, що хоче!” Такого диявольського спротиву навчили Іляша саме злі книжки й газети, які він читав. І видно Іляш полюбив їх так, що волів стратити свою душу, ніж мавби їх виректися. Така то була духовна страва, чи рад-

ше отруя, якою гудівський коваль Іляш затроїв свою душу на віки: **злі книжки, злі газети.**

Іляш читав головню одну злу газету, яка від початків підривала українську католицьку Церкву, писала проти церковних установ та священників. І так писала тай пише ця газета літами, і при кожній нагоді не забуває копнути католицьку Церкву. Іляш був чоловік без високої освіти й до того гордий: гадав, що сам усі розуми поїв. Отже такий невчений і до того гордий чоловік, читаючи тоту злу газету, перенявся наскрізь писаниною тих газетників і повірив у всі дурниці й зло, про що та газета писала. Іляш так тим перенявся, що відступив від католицької Церкви й перейшов на так зване православя, бо його газета агітувала за православям, за так званою „українською православною автокефальною Церквою”.

Гадаєте, кінець на тім? Ой, ні, — коли хто вже аж до того дійшов, що правдивої католицької Церкви вирікся, той на тім одним не стане. В кого злий дух вселився, в того душі загіздитьсь поамалу й більше інших чортів, не один, а сім. Якій се були ті нечисті духи, що опанували Іляшеву душу? Вказують нам на них дальші слова страшного Іляшевого „тестаменту”.

Вбивник і самогубник, коваль Іляш пише дальше в своїм завіщанні таке:

„І записую для отця Кусий (долярів) \$ 12, що мене має поховати і записую до церкви на світло \$ 10 до **парафії Православної в Гудів** і записую на цвинтар православний \$ 5, що мене **там поховують...**” Виходилоби з того завіщання, що коваль Іляш, з роду греко-католик, через читання злих газет, заборонених Церквою, перейшов на так звану православну віру. Перейшов він на тоту ніби православну віру тому, бо в злих газетах вичитав, що православя це буцімто наша рідна, ніби українська віра. Значить злі газети „навчили” неосвіченого Іляша, що релігію (віру) можна так собі змінювати, залежно від того, хто до якого народу належить. А се як знаємо — неправда, бо правдивість віри не залежить від народу (нації), а від того, чи та віра від Бога на правду, чи Бог її на правду об'явив і приказав після неї людям вірити. Отже не від того, чи віра польська, чи українська, чи жидівська, а від того, чи віра від Бога. Бо чейже кождий знає, що по смерті буде його судити за віру й діла не нація, а Господь Бог, справедливий суддя, котрий за зло карає, а за добре нагороджує.

Другий фальш, якого злі газети навчили Іляша, був той, що так зване православя се ніби щиро українська віра. Отже і це неправда, бо єдина правдиво українська віра це наша прадідна греко-католицька релігія, яку прийняв був тому

950 літ будівничий Української Держави князь Володимир Великий. (Про це читайте цікаву книжечку, що називається: „Володимир Великий — будівничий Української Держави”; в сій книжечці ясно все те описано).

Так отже через читання злих газет Іляш покинув свою прадідну греко-католицьку віру та пристав до так званих православних. Та, гадаєте, кінець на тім? Ой, ні, бо хто раз покинув правдиву Божу релігію, той уже не стане на середині дороги до пекла. Він так, як камінь, скинений з гори, котиться все нижче та нижче. Отже й Іляш не затримався на так званій православній вірі. Бо ось що пише він далше в своїм страшнім завіщанні. Розділюючи гроші в тім завіщанню, Іляш так їх ділить:

„На **Православну** парафію в Гудів \$ 7.50 — на **польську народову** церкву 7.50 — на **англійську** сполучену церкву 7.50 — на **лютеранську** парафію в Мелвил 7.50 — на Солвейшен Армію в Ріджайні 7.50 — на **жидівську** парафію в Йорктоні 7.50 — на **бахматську** парафію...” і так далше. Розважмо добре ті слова Іляшевого тестаменту.

Іляш перейшов на т. зв. православя, бо вичитав у злих газетах, що це ніби щиро національна українська віра. Значить покинув Божу віру для віри національної, ніби української. Але чи став на тім? Ясно, що ні. Вирікся віри греко-ка-

толицької, Божої, то очевидно тимсамим
вирікся й української віри. Каже про це
його тестамент, у котрім Іляш записує і
Полякам, і лютрам, і сектантам зі Сол-
вейшен-Армії, і сектантам англіканським
такі самі гроші, як і тотій, ніби україн-
ській, православній Церкві. Ба, що біль-
ше: Іляш записує такі самі гроші не ли-
ше ріжним сектантам-христіянам, але ті
самі доляри записує Жидам і навіть ма-
гомеданцям-бахматам! Значить Іляш у-
важав перед смертю, що всі віри рівно
добрі, або рівно неправдиві. І той Укра-
їнець, який для того хибно зрозумілого
українства вирікся правдивої греко - ка-
толицької віри, той сам Іляш скотився
до того, що записав у тестаменті доляри
для **польського народного костела** і на-
віть для Жидів та Турків-бахматів! Отже
відступство від католицької рідної віри,
зроблене ніби для добра українського
народу, довело Іляша до того, що він пе-
ред смертю **практично вирікся навіть то-
го народу!** А довело Іляша до такої по-
гані читання злих газет і книжок.

Своє страшне завіщання Іляш за-
кінчив такими словами: „Одна куля має
бути тому І. Балому за мого хлопця.
Друга за українську православну інте-
лігенцію. Третя куля за українських
(православних) священиків... Четверта
куля за то, що (о. Бала) присяги прова-
див при сповіді, хто ходив до церкви
православної (що не буде туди ходи-

ти)... До п'ятої кулі є ще додаток за те, що (о. Бала) провадив присяги при сповіді, (щоб злих газет) не читати... А шеста (куля) є для мене..." Так нещасний коваль Іляш через читання злих газет застрілив невинного священика й сам наложив на себе руку. Сам вимінив собі справедливу кару, по словам Св. Письма: Від слів своїх оправдалися і від слів своїх осудилися!

Гадаєте, що на тому скінчилося? Ні! Злі газети, що їх видають різні криво-славні сектарі, Жиди та масони, не лише, що передруковували страшний лист-завіщення Іляша, а ще й різне до нього підписували. Виходилоб із тих їх брехливих дописок, що Іляш невинний, а всьому винен був о. Бала. Щоби протиділати таким брехням, рідна жінка небіжчика Іляша — К. Іляш написала отвертий лист до всіх; той лист видрукувала газета „Канадійський Фармер” (з 24 IV. 1935). Цей лист такий:

Високоповажаний Пане Редакторе! Осміляюся просити Вас ласкаво помістити оце письмо в Вашім ціннім часописі.

Страшна подія, котра сталася в Йорктоні, Саск. 21 марта 1935 р., у якій згинув один Отець, другий тяжко ранений, а мій муж Стефан Іляш помер, дає нагоду декому до різного ложного говорення. Як жінка згаданого Стефана Іляша знаю найліпше родинні обстави-

ни, тому хочу представити тут цю справу, як вона в дійсності малася.

Ніодно з моїх дітей не було в школі в Йорктоні (де жив о. Бала, якого Іляш винуватив у смерті свого сина Петра), і то ані в Отців (Редемптористів), ані в Братів, ані в Сестер. Взагалі всі мої діти ходили все до світської школи в Гудів. Щодо мого помершого сина Петра, то він був хорий на сильну дифтерію в 1930 р., коли то в Гудів і найближчій околиці померло на дифтерію кількоро дітей, як прим. п. Максимця, п. Клюса двоє, п. Грегора, п. Денисюка. Про се може посвідчити лікар з Айтуни др Мек Колеф, котрий був при моїм сині Петрі. О. Бала зовсім не був винен у тому, що мій син Петро помер. Противно, ми були о. Балі дуже вдячні, що він старався нас якнайбільше потішити в нашій смутку з приводу смерті мого сина Петра... Гадаю, що ці мої зізнання вповні опрокинуть ложні говорення.

Дякуючи наперед за ласкаве поміщення цього письма, остаю з поважанням

К. Іляш, жена."

Так покінчилася страшна історія коваля Степана Іляша, якого злі газети і книжки довели до страшних гріхів, злочинів убивства й самогубства.

СКІЛЬКИ МОЖНА ПРОЧИТАТИ

Ходять тепер по світі різні горді мудрагелі тай плетуть людям усякі теревені. До таких теревень належить мудрагельське говорення про те, що ніби: „поступовий чоловік мусить усе читати, щоб усе знати”. І дитина скаже такому мудрагелеві, що годі все в світі знати, але дурний та гордий не хоче того зрозуміти. Отже застановімся тут бодай над тим, чи справді можна прочитати все, що на світі друкується.

В 1436 році, то значить тому 502 роки Німець Іван Гутенберг винайшов спосіб друкувати книжки. Перша книжка, яку Гутенберг видрукував, була присвячена Богові: було це Св. Письмо — т. зв. Біблія Гутенберга. Від того часу по нинішній день видруковано на світі триста мільйонів книжок. То значить, що пересічно друкують щороку шістьсот тисяч книжок, або — пересічно — щодня виходить в усьому світі 1643 книжки.

Інтелігентний і вчений та здоровий чоловік може прочитати за один день найбільше дві-три книжки і то лише тоді, коли не буде нічого іншого роби-

ти, лише читати і читати. Якби так чоловік не мав ніякої інакшої праці, лише читав книжки, то щоб міг прочитати все те, що в світі за один лише день видрукували (тих 1643 книжки), мусівби читати 546 днів, то значить півтора року. Отже треба півтора року на саме прочитання лише тої кількості книжок, що її видрукують на світі за один день. А щоби прочитати всі триста мільйонів книжок, які досі видруковано, то одному чоловікові требаби все те читати лише сто мільйонів днів, то значить 273.945 літ! Так довго хіба ще ніхто не жив і не буде жити. А до того, такий двістасімдесятьчотиритисячлітній читач мусівби ще знати кілька тисяч різних мов і кількості різних азбук, з яких приміром одна лише: китайська має щось 43 тисячі різних значків - букв.

Якби навіть дитині, що вже прийшла до розуму, вказати на ті числа, то навіть і дитина, а не то зрілий розумний чоловік, признає, що **не є можливим прочитати все, що надруковано**. На це требаби бути якоюсь надприродною істотою, що жилаб сотки тисяч літ і малаб надлюдський розум.

Ясно, що й ми й ніхто розумний по таких числах не годен уже казати: „Я мушу все читати!” Та такий, хвалько мудрагель спробує тоді викручуватися, мабуть так: „Та я не кажу, що все, але треба читати все, що по українськи на-

друковано.” Але і тут мудрагельство пробрешеться: Якби взяти лише ті українські книжки, які вийшли прим. за один 1931 рік, то — кажуть рахунки — що лише за той один рік вийшло 6.218 книжок, друкованих по українськи. Отже мудрагель, який хотівби всі ті книжки прочитати, мусівби протягом одного дня прочитати аж 16 книжок, а такого ніхто не втне; хочби читав 24 години на добу! Ба, мало того: таж крім книжок є ще й газети в українській мові. Ось прим. у 1934 році виходило в українській мові 609 назв різних газет (часописів). А що ті газети виходять деякі що дня, деякі що тижня і т. п., то — якби ми навіть прийняли, що всі газети це місячники (тобто виходять раз на місяць), то й тоді наш мудрагель мусівби ще прочитати на рік 7.308 різних газет, то є ще по 20 газет денно. Отже щоби хтось міг прочитати все, що видруковано за рік по українськи, то мусівби читати що дня 16 книжок і 20 газет. А деж є такий потужний чоловік, аби то витримав?! Таж якби лише кожда тота українська книжка й газета мали йно по 32 сторінки друку (так як тоненька книжечка), то тоді мудрагель мусівби прочитати денно 1.152 сторінки...

Бачимо з того, що казати „я мушу все читати” — може лише чоловік потужний в язиці, та зовсім дурний розумом. Коли є так, що чоловік не може всього

читати, то очевидно треба читати лише те, що чоловікові потрібне, для чоловіка корисне. Значить треба з надрукованого зробити вибір і лише той вибір читати.

ЧОГО НЕ ЧИТАТИ

Про „Індекс” або церковну заборону книжок.

З попередніх розважань бачили ми, які нещастя може спровадити на чоловіка читання злих часописів і книжок. Ось такого коваля Іляша довело читання злих книжок до вбивства одного священика, смертельного пострілення другого священика і врешті до самогубства. Бачили ми також, що на світі є так багато книжок, що ніхто не може всіх книжок прочитати. Значить треба зпоміж них вибрати до читання лише якісь відповідніші, ліпші книжки, а решту книжок і газет залишити в спокої. Зовсім так як з їдою: не поден чоловік усього зісти, бо раз, що не мігби, а друге, що не все добре на людський шлунок.

Якже взятися до вибору відповідних книжок? Знову ж подібно як беремося до їди: 1) Найперше відкидаємо все, що нам шкодить. 2) Вибираємо далше те, що найбільш для нас поживне. 3) Аж тоді — на кінець їди, або як то зпанська кажуть: на десерт — беремо лакоминки, те, що нам найбільш іде під смак.

Відкидати, не читати злих невідповідних книжок — це наказ не лише здорового людського розуму, але й наказ самої католицької Церкви, яку сам Господь Ісус Христос установив на те, щоби безпечно вела нас до спасіння, щоб ясно й певно показувала нам дорогу в житті. Отже саме католицька Церква в своїй шестій церковній заповіді виразно наказує: „Злих книжок не читати”.

Не думаймо, що ця заповідь нова, що давніше так у Церкві не було. Ні — заборона читати злі книжки була вже за апостольських часів, а чейже Апостоли й учні самого Христа-Спасителя добре знали, що Він наказував. У тих давніх часах книжки коштували грубі гроші, бо тоді люди не вміли ще їх друкувати, а треба було все руками переписувати. Особливо дорогі були тоді книжки ворожбитів і чарівників. У тих книгах були всякі ложні, диявольські науки й тому Апостоли не то, що заборонили ті книги читати, а ще й наказали всі ті книги спалити. Пише про се Св. Письмо, в „Діяннях Апостолів” (19,19): „І многи з тих, що займалися чародійством, поносили книги і спалили перед усіми; і счисливши їх ціну, знайшли суму п'ятидесять тисяч срібняків”. Отже таких великих грошей не жалували тоді напевне ні християни, щоб лише виконати наказ Церкви, висказаний устами св. Апостола Павла. І той звичай: палити злі книги — вдержувався поміж християнами аж до

часів, коли Іван Гутенберг відкрив спосіб друкувати книжки.

Сталося це мабуть у 1436-тих роках, 500 літ тому назад. Через винахід друку книжки подешевіли і стало їх на світі дуже багато. Тепер уже годі було Церкві пильнувати, хто має злі книжки, й треба було цей обов'язок покласти на кожного чоловіка, щоб сам дбав, аби злих книжок не читати. І справді заборону читати злі книжки для цілої Церкви видав уперше Папа Павло IV у 1557 році, а вже в 1564 році Папа Пій IV установив так званий „Індекс (то значить: покажчик) заборонених книжок”. Цей список-покажчик з відповідними змінами й додатками католицька Церква затримала донині й навіть установила особну установу для ведення „Індексу”. Цю установу, яка дбає про видавання й поширювання списку заборонених книжок, називають „Конгрегація індексу заборонених книжок”.

Індекс заборонених книжок ділиться наче на дві частини. Перша частина подає загальні правила церковного права про те, яких книжок не вільно читати та як Церква карає за читання злих книжок. Ця перша частина індексу особливо важна, бо в ній подано загальні правила, на основі яких свідоміші люди самі можуть оцінити, чи якась книжка зла, отже заборонена. Друга частина індексу — це вже властивий індекс: список книжок, які Церква заборонює читати.

Ми вже знаємо, що досі є в світі понад триста мільйонів книжок і все далші й далші мільйони тих книжок виходять. Годі булoб у такому індексі заборонених книжок подати всі злі книжки, бо тоді такий індекс це мусілаби бути не одна дешева книжка, а дорога бібліотека, зложена з соток, а може й тисячів томів-покажчиків. Для того Конгрегація Індeксу заборонених книжок подає в своїм однотомовім покажчику поіменно лише деякі важніші злі книжки, а решту заборонюють читати вже самі загальні правила церковного права, що їх подано в першій частині індексу.

Отже після правил „Індeксу” заборонено читати такі книжки: Всі видання св. Письма, видані не католиками, чи то в оригінальних старих мовах (грецькій, латинській, церковно-словянській і інших), чи то в перекладах. Не вільно читати книжок якогонебудь письменника (автора), які ширять ересі, схизму або які стараються підкопувати основи католицької релігії; отже приміром книжки протестантів, кальвіністів, байбелників і інших еретиків, релігійні книжки православних і книжки безвірників. Заборонені далше книжки, які з особливим наміром поборюють релігію й добрі обичаї. Крім того заборонено читати „щоденники, часописи й видавництва періодичні, які з наміренням (тенденційно) нападають на релігію або добрі обичаї.” В нас до таких газет належать усі ради-

кальні, соціалістичні й комуністичні видання. Також не вільно читати книжок, в яких пишуть про релігію некаатолики, хіба що булоб певне, що в книжці напевно нема нічого противного католицькій вірі. Не вільно читати книжок, які не маючи церковного одобрення, — описують нові обявлення, видження, пророцтва й чуда або теж заводять нові набоженства, поборюють якунебудь правду (догму) католицької віри зглядно борюнять блудів, що їх осудила католицька Церква. Тут належать також книжки, які глузують з релігійних обрядів та які підривають церковну карність і послух.

Таксамо заборонені ті книжки, які обнижують повагу церковної Єрархії, духовенства й монашого закону (в цілости, а не поодиноких осіб). Заборонені книжки, які в якийнебудь спосіб поручають забобонні практики, чари, магію й викликування духів, які похваляють двобої (поєдинки) і самогубства. Заборонені книжки, які беруть в оборону масонську секту і стараються виказати, що вона ніби не є зовсім шкідлива для Церкви й суспільности. Заборонено читати ті книжки, в яких головню пишеться про безсоромні й слизькі речі (так звана „порнографія”), які про такі справи оповідають або їх поручають. Під заборону читання підпали також деякі богослужбові видавництва, незгідні з одобреними Церквою обрядами й відправами. Заборонені врешті книжки й видавниц-

тва, які захвалюють різні ніби відпусти, котрих Церква не надала й не затвердила.

Оскільки яканебудь книжка підходить до вище наведених заборон, то хочби вона й не була поіменно вичислена в індексі, всетаки заборонено її читати всім вірним католикам. Заборонених книжок не вільно католикам читати, друкувати, продавати, позичати, переховувати. А не вільно цього всього робити під загрозою тяжкого гріху, а часом і клятви, яку може зняти лише Свт. Отець.

Дозвіл на читання заборонених книжок може дати Конгрегація св. Офіції згл. Конгрегація Пропаганди в Римі. Єпископи й інші церковні достойники, які мають владу подібну до єпископської, можуть давати дозвіл на читання лише поодиноких заборонених творів і то лише в наглих випадках.

Заборону читати злі книжки дає Церква на те, щоб охоронити вірних перед найсильнішими нападами ворогів нашої св. віри й моральности. Бо в неодній злій книжці чи газеті криється смерть не лише для тіла, але й для душі чоловіка. Отже вірні обов'язані не наражуватися легкодушно на ту смерть, так як ніхто розумний не лізе в вогонь, ані не кидається в вир.

Бо зі злою книжкою чи пресою нема жартів. Ось знову, вже в 1938 році, маємо страшний примір того, до чого доводить читання злих газет і кни-

жок. У католицькій Познанщині, в селі Любоні, комуніст Новак револьверовими кулями не допустив до проповіді: застрілив священика Штрайха в хвили, коли той входив на проповідальницю, щоб сказати релігійну науку дітям. Страшне діло Новака кидає ярке світло на теперішні заплутані відносини в світі. Вбивство в Любоні освічує головню дві речі: 1) силу комуністичної віри серед мас (із них вийшов Новак) навіть у суто-католицькій середовищі — і 2) страх, який комуністи мають перед словом Божим.

Проповідальниці ані священиків комуністи не мають і навіть не мають права публично голосити свою сатанівську віру. А проте ця їх „віра” сильно шириться, чого доказом хочби безнастанні процеси комуністів на наших землях. Звідкиж іде проповідь комунізму така сильна, що під її впливом люди наражуються на вязницю й навіть смерть? Проповідальниці, з яких пливе сьогодні проповідь ненависти до Бога й Його Церкви — се друковане слово: книжки й газети. Книжки й газети се сьогодні проповідники ненависти до Бога, проповідники віри в ненависть, віри в темноту, віри в смерть.

Вороги Христової Церкви, тайна жидівська масонерія і явний большевизм, ведуть свою нещадну боротьбу проти католицького світа, головню при допомозі друкованого слова. Вони захопили вже

владу над усіма пресовими агенціями, майже над усіма часописами (кажуть, що 95% усеї преси в їх руках) і мало що не над двома третинами всіх видавничих підприємств. У наслідках — вороги Христової Церкви через друковане слово заволоділи над душами великої частини людства й так створили собі зі своїх читачів вірних та сліпих невільників фальшивої „науки”.

В галицько-українських умовах — діється подібне. Гадали деякі наші легковірні люди, що прогула вже хвиля ріжних комуністичних „Сельробів”, „Сил”, „Нових Шляхів”, „Вікон”, „Рад”, „Праць” і т. п. Але така гадка основно фальшива. Цілий ряд невгаваючих комуністичних процесів, у яких обвинуваченими є не лише Жиди, але і багато Українців, виразно доказує, що віра в вигаснення комунізму серед нашого народу — не правда, а страшний самообман. Комунізм і совітофільство в нас зовсім не вигасли, лише — за вказівками і на приказ Комінтерну — притаїлися, щоб іще більш успішно ділати з утаєння т. зв. „людового фронту”. Адже на місце згаданих вище совітофільських газет маємо сьогодні нові часописи „людового фронту”: як „Голос Покуття”, „Селянські Вісти”, „Наша Праця”, „Знання”, „Фронт Освіти”. Дуже цікаве й помітне явище се віднова преси соціал-демократів — т. зв. „Робітничий Голос”. Рівночасно треба

згадати, що в допомогу людовому фронтові приходить соціал-радикальна преса: „Громадський Голос”, „Жіночий Голос”, „Каменярі” й „Самоосвіта”. Москвофільська „Земля і Воля” теж наставила свою „віху” в рішуче совітофільському напрямі. Очевидно не спить теж і сама „правовірна” нелегальна „Комуністична Партія Західної України”. Вистарчить згадати, що за час свого існування КПЗУ, по приблизних обчисленнях, видала около одної тисячі (!) назв книжок і публікацій у накладі понад півтора мільйона примірників. Усе те КПЗУ вкинула між наші маси. А не враховано тут часописів, лютючок і інших принагідних дрібніших видань КПЗУ, що йдуть у грубі десятки мільйонів примірників!

Ось вам „проповідальниця”, з якої в мільйонах язиків щодня диявол проповідує мільйонам людей своє темне царство „рай на землі”, совітську державу, пекло еспанського людового фронту, чи врешті криваві безправства марксистів у Мехіку.

Та рівночасно з тим Каїнове діло комуніста Новака освітлює ярко ще одну річ: вказує, що комуністи найгірше бояться проповіді Божого слова. Так того бояться, що наражують своє життя, щоб лише не допустити до поширення того слова. Не лише Новак стріляв до проповідника католицького слова: такі вчинки масово робив і робить

людовий фронт у Мехіку, Еспанії й Со-вітах. В Еспанії прим. людвий фронт не лише вимордував 11.000 священників-проповідників, але всіми силами, до динаміту включно, руйнував католицьке друковане слово: католицькі часописи й книжки. Людовофронтвики в Еспанії вбивали не тільки католицьких редакторів, але навіть хлопців-кольпортерів, що продавали католицькі газети. З того ясно, що самі комуністи добре знають, чим загрожує їм добре друковане слово, коли вбивають творців і ширителів того слова.

Проповідь комунізму й його совітського пекла на землі, йде сьогодні не лише через часописи, але і через видавництва, які під покришкою „самоосвіти” туманять нарід фальшивою наукою безвіря й комунізму. Ніби то „просвічують” нарід, а поправді то ведуть його на заріз у темноту й брехню комунізму. До таких видавництв належить видавництво „Чорногора” в Коломиї, яке видає ніби „самоосвітню”, а поправді то темняцьку бібліотеку, „Фронт Освіти” та „Народній Університет”. У тих книжках ті темняки дурять нарід, що буцімто чоловіка не сотворив Бог, що чоловік не має душі, що чоловік родом від малпи (ті пани чорногорці, то мабуть таки від малпи, але жидівської), що католики повинні тримати з большевицьким людвовим фронтом і т. п. нісенітниці. Наука каже зовсім противне, але що шкодить кіль-

ком Жидкам-комуністам і одному „голубові” Українцеві дурити людей та тягнути їх до комунізму? Адже за те їм платять, адже так вони помагають будувати всесвітнє царство жидівського комунізму. Ті „самоосвітники” з Коломиї такі темні, що пишуть, буцім то Франко написав „Ще не вмерла Україна” і подібні дурниці, а місто Данціг мішають з дансінгом, себто місцем, де танцюють. Очевидно, що такі недовчені паничі нікого не навчать, бо самі нічого не знають. Але звести темних людей до большевицького людowego фронту, то вони потраплять, бо на це великого розуму не треба.

Таким „самоосвітникам” і їх видавництвам „Фронт Освіти” та „Народній Університет” треба віддати відповідний „гонор”: вигнати їх з хати, аби не смердів у ній дух чортівського комунізму. А коли вже хто має ті різні „Самоосвіти”, „Фронти Освіти”, „Народні Університети”, „Селянські Вісти” й подібну жидівсько-большевицьку брехню, то нехай ужиє її за підпалку, або замість лопуха. А на місце злої книжки і преси нехай замовить собі книжечки „Бібліотека Товариства „Скала” і католицький часопис „Правда”. З них зійде в його душі овоч Божого слова і правдива незіпсована брехнею наука. Ця наука, що вийшла з дійсної правди. А правду, самотню і повну, має лиш один Господь і Його свята католицька Церква.

БІБЛІОТЕКА Т-ВА „СКАЛА”

Товариство „Скала” розпочало від 1937 року видавати свої власні книжечки для народу під загальною назвою „Бібліотека Товариства „Скала”. До місяця червня 1938 року вийшло вже 16 нових книжечок — що місяця одна — а дальші книжечки вже друкуються. Кожда книжечка „Скали” коштує 20 грошів, отже є дешевіша від подібних а злих радикальних видань. Від тої ціни відпродавці дістають відповідний опуст, так що ще й можуть собі заробляти на поширюванні видань „Скали”.

„Бібліотека Товариства” Скала” виходить місячно книжечками в гарній обгортці та на доброму папері, чого знову ж не мають радикальні й комуністичні злі видання; але зате ті злі видання вміють дерти з темного народу 35 або і 60 грошів за книжечку. Отже можна сказати певно, що вигляд „Бібліотеки Товариства „Скала” дуже гарний, а ціна дуже дешева.

Книжечки „Бібліотеки Товариства Скала” писані так приступно, що зрозуміє їх кожний розумніший чоловік з народу. Се так тому, бо ціль „Бібліотеки Т-ва Скала” є не писати для дуже вчених, а для тих, які хочуть учитися правдивої науки в щиро християнським дусі. Як пише само видавництво, — „Бібліотека Товариства Скала” в Станиславові має за

ціль: популярними виданнями, спертими на основах католицького світогляду, поглиблювати освіту й культуру українського народу та скріплювати його релігійно - моральне життя. „Бібліотека Товариства Скала” пише в своїх книжечках приступно про релігію, про католицьку діяльність (акцію), про українознавство, про науку й освіту. Також видає гарні та цікаві оповідання”.

Кожна книжечка „Бібліотеки Т-ва Скала” з відділу науки має при кінці „Контрольні питання”. Читач повинен собі на ті питання відповісти на основі прочитаного. В той спосіб читач краще запам’ятує й опісля ще повторює собі те, чого з книжки навчився. В такий спосіб кожний з читачів „Бібліотеки Товариства Скала” стане за кілька літ правдиво образованим інтелігентним та освіченим чоловіком, хоч і не буде ходити до високих шкіл.

Часопис „Католицька Акція” у 2-му числі з 1938 року пише про дотеперішні видання „Бібліотеки Т-ва Скала” таке:

Дві книжечки („Бібліотеки Товариства Скала”) мають тему зачерпнуту з української історії, — це **„Володимир Великий, будівничий української держави”** й **„Наші мученики за Унію”**. Перша з них саме тепер на часі зогляду на великий ювілей хрещення України; друга важна для поглиблення серед нашого народу привязання до своєї Церкви, обряду та

святої єдності. Обидві писані популярно, але при тому поважно зі збереженням історичної вірності в переповідженні подій.

Третя книжечка — цікаве й зворушливе оповідання відомого католицького письменника Василя Маковського п. н. **„Тестамент Степана Кудрини”** — історія навернення вмираючого безбожника. Белетристичні твори з благородною тенденцією скоріше осягають свою ціль, ніж наукові розвідки. Вони влучають просто в серце читача й тому треба радити, що такий талановитий письменник, як Маковський, не цурається служити своїм пером масовому читачеві.

Та за найцікавіше досі видання „Скали” вважаємо книжечку П. Матієвича **Село без дітей**”. „Біла смерть” винищує вже не тільки нашу інтелігенцію, але починає ширити своє спустошення й на селі. Дуже на часі була публікація, що отворила людям очі на той страшний гріх, якого допускаються, та вказала на наслідки ломання закону природи й закону Божого. Книжечка П. Матієвича вивязується з свого завдання дуже гарно. Її ціна, як і ціна всіх книжечок „Скали”, низька — 20 сотиків, але з огляду на величезну вагу порушуваної справи добре було б, колиб відповідні чинники — вважаємо ними, до часу поки нема в нас у цілій Провінції зорганізованої одноцілої Католицької Акції, нашу Церковну Єрар-

хію, — подбали про видання цієї книжечки в кількасоттисячному накладі та поширили її по мінімальній ціні 5 сотиків, або й безплатно по всіх наших селах.

Під зовнішнім оглядом книжечки „Скали” представляються дуже гарно. Гарна вінета, добрий папір, чіткий, виразний друк, добра мова, низька ціна. Видавництво може бути зразком, як повинні виглядати популярні книжечки для народу”.

Редакція „Бібліотеки Товариства Скала” головну увагу звертає покищо на видання книжечок з історії України. Чому редакція таке робить? Нема сумніву, що в наших селах і містах в останніх двох десятиліттях (1918—1928) сильно зросла національна свідомість. Повстає в увесь ріст т. зв. націоналізм. Нам католикам не може бути байдуже, який зміст буде мати майбутній український націоналізм: чи він буде поганський-гітлерівський, чи християнський, в душі любови ближнього. В нас досі різні люди стараються поширити злі зразки гітлерівського поганського націоналізму. В тім душі такі фальшиві пророки пишуть різні ніби вчені, а поправді, то брехливі історії українського народу. В тих „історіях” брешуть про те, що ніби українська національна віра це православля, хоч правдива наука вчить, що св. Володимир прийняв католицьку, а не православну віру. В тих фальшивих історіях такі радикаль-

ські ніби-вчені брешуть різні погані наклепи на наших князів, а похваляють на томість усяких зрадників і валителів української держави. Отже такі радикальні історії України не лише брехливі, але ще й шкідливі для правдивого українського патріотизму. Бо з таких історій наші католики набирають не лише фальшивих і бунтарських поглядів на історію України, але ще й учаться ненавидіти Христову католицьку Церкву, як ніби „ворога” України, коли насправду ця Церква була для нашої нації одинокою остоею в найтяжчих переслідуваннях і нещастях. Отже треба перш за все нашому народові дати добре і в дусі правдивої науки опрацьовану історію української нації. Товариство „Скала” має видати „Історію України” нашого вченого Теофіля Коструби й уже випечатало три випуски тої історії та ладить дальші. Таких книжечок-випусків „Історії України” буде около 20 і так за чотири золоті (20 вип. по 20 гр.) врешті діждемося своєї католицької історії України, не лише цінної змістом, але й великої обемом (найменше буде 600 сторінок друку). Буде се перша історія нашої держави написана з католицького становища. І довершить цього саме ота „Скала”, той ніби „ворог просвіти”!

Подібно велике значіння має „Історія нового українського письменства” пера М. Олександровича, що його роз-

почала „Скала” видавати. Наші історики письменства все гляділи на те письменство крізь радикальні окуляри. Все, що було написане й видруковане, все в них було зараз „культурне й добре та гарне”. Ніхто з тих істориків не звертав уваги на мораль (обичайність), на ідеологію (зміст) в літературних творах, так начеб це була байдужа річ! Таке поганське засліплення маємо навіть у шкільних підручниках історії письменства. Таке зло робили дотеперішні історики літератури через те, що вони були невіруючі, не мали християнського погляду на світ. Отже історія літератури М. Олександровича, яку стала „Скала” видавати, зриває з таким писанням: вже в першій її випуску маємо особний розділ п. з. „Завдання красного письменства та його значіння” (ст. 3—6), в якому автор виразно стає на християнським становищі. Автор пише:

Завдання історії літератури є виказати ступневий розвиток красного письменства та його впливи на національне, моральне й суспільне життя народу. Історія літератури висвітлює, який вплив мали різні письменники та поодинокі їх твори на їх сучасників і на пізніші покоління... Завданням об'єктивної (безсторонньої) історії літератури мусить бути виразне й сміливе висвітлення розвитку письменства та його корисних і шкідливих впливів на національне, моральне,

громадянське й особисте життя людей і всього народу. (Ст. 6).

Як бачимо, то „Бібліотека Товариства Скала” стала справді на правильний шлях: відновити в Христі життя українського народу через подання тому народові духової поживи, християнського світогляду. А що така праця корисна й конечна не лише „Скалі”, але й усьому нашому народові, то обов'язок всіх його членів-Українців — спомогти працю „Скали” через закупно, кольпортажу й поручування „Бібліотеки Товариства Скала”. Нехай же зростуть наклади „Скали”, а з ними зростуть вдсятеро не лише католицькі сили в нашому народі, але й його патріотичні та державні вартости!

Книжечки „Бібліотеки Товариства Скала” найкраще замовляти всі разом, бо тоді почта менше коштує. Хто хоче дістати всі ті книжечки разом, нехай вишле 3.25 зл. на адресу: „Бібліотека Товариства Скала”, Станиславів, вул. Петрацького ч. 1.

Про інші добрі католицькі українські видання напишу в іншій книжечці, що буде називатися „Католицькі видання”.

Людам, що хотіли б добре пізнати свою св. віру й особливо ті правди віри, які головнo заперечують чи перекручують усякі сектарі — поручаємо гарні, протисектарські книжечки:

„Католицькі Читання“

Кожну книжечку читається цікаво, мов яку повість! Досі появилися отсі книжечки:

1. І буде одне стадо і один пастир	Ціна	5 гр.
2. „Радуйся Благодатная”	”	5 ”
3. Стережіться облудних пророків	”	5 ”
4. Поза Церквою нема спасення	”	5 ”
5. Поєднання	”	5 ”
6. „Не бороніть дітям приходити до мене”	”	5 ”
7. В церквах благословіть Господа	”	5 ”
8-9. „Радуйся живоносний Хресте”	”	5 ”
10-11. Сектанти	”	10 ”
12-13. З темряви до світла	”	15 ”
14. Чому я покинув „нову віру?” (в друку)		

Ціна книжечок така приступна, що на неї навіть найбіднішого стати, а тоді буде безпечний перед ріжними сектарями-агітаторами.

(На пошту до кожної книжечки додається 5 гр. Хто замовляє всі ті книжечки разом, або одної десять і більше примірників, тому пошту оплачує Видавництво ЧСВВ).

Боронім св. віру перед ворогами! Але наперід — пізнаймо її добре!

**Книжечки замовляйте по адресі: Видавництво
О.О. Василіян — Жовква — Żółkiew.**

(80x) 1 руб 20 коп (1986) РЛ 4031 7

**ПОПУЛЯРНІ ВИДАННЯ ВИДАВНИЦТВА ЧО
В ЖОВКВІ:**

Місіонар Пресв. Ісусового Серця, щомісячний Краєвий орган Апостольства Молитви. Перший і найстарший український релігійний часопис. Цілірочна передплата 1.50 зол.

Католицькі Читання. Серія популярних, просектарських брошурок. Догматична основа, дуже приступна форма, гарний стиль. Досі появилoся 15 випусків. Надається до масового поширювання. Ціна від 5 до 15 сот.

Бібліотека Релігійної Освіти. Двомісячник книжкового формату. Ціль його: поглиблення релігійного життя в нашій народі. Висвітлює з католицького становища актуальні питання, обговорює проблеми й небезпеки наших днів. Річна передпл. 1.30 зол.; поод. число 20 сот.

Бібліотека Релігійної Драми. Ціль її: дати українській аматорській сцені добру й виховну драму. Досі вийшло 19 поважних драм, різноманітного змісту. Ціна поодиноких випусків вагається від 40—80 сот.

Українська Книжка. Наша суспільність довго відчувала недостачу цього роду релігійного письменства, т. зв. католицької белетристики. Досі різні Видавництва засипували наш край своїми виданнями, часто дуже мало, або й ярко ворожими католицькому світоглядові й християнській моралі. Покищо появилoся 3 випуски цієї бібліотеки. Ціна кожного випуску (понад 120 стор. друку) 95 сот., враз із поштою.

ДАВНИЧИЙ ІНСТИТУТ
О Б Р А
СНІЖКА

47246/128 30554
ОЛЕКСАНДЕР МОХ

СМЕРТЬ У ГАЗЕТІ

Львів. Бібліотека
А. УРСР

